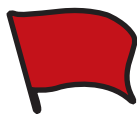
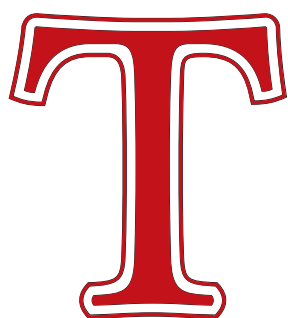

Miroslav Krleža

**NAD
GROBOM
VLADIMIRA
ILJIĆA
ULJANOVA
LENJINA**

rajalo je očajno, crnožuto, austrijsko, ričardovsko, luđačko klanje, nebo je bilo crno i naoblačeno, i kišilo je, a ulice su odzvanjale od topota, topova i oklopnika. U škuroj golgotskoj polutmini stupale su čete po gradu dan i noć; čuo se zveket oružja, po kasarnama brusili su bajunete, bolesne matere kisle su čitave dane na ulicama i čekale na šaku pljesniva brašna, zvona su zvonila na svim crkvama i gmiljili su sprovodi jedan za drugim u beskonačnost, i sve je bilo bolesno, sivo i beznadno, sve je gnjilo kao ratno umiranje što gnjije i sve je trunulo u truležu pojava i pojmova,

u međunarodnim omjerima osuđenima na smrt i na propast.

Trajalo je očajno, crnožuto, austrijsko, luđačko klanje, i nebo je bilo mračno, crno i naoblačeno; kišilo je i sve je izgledalo kao grob, i život gnjila lješina na dnu groba, u lijesu, zabita sa stotinu čavlova prokletstva, ludila, očaja, laži, klevete, plaćene štampe i kriminalnih vijesti što su ih međunarodni štabovi objavljivali svojim podanicima u formi pobjedonosnih oglasa.

Onda su jedne noći radioiskre sa antena kronštadske tvrđave zapalile po svim radiostanicama svijeta pet slova jednoga imena, i svi morzeovi strojevi na svim kontinentima i telegrafskim linijama zemaljske kugle

otkucali su tih pet slova po globusu, i to je ime kao vjetar dunulo i kao zastava zavijorilo po svim prostorima, i po svim grabama i jamama, gdje se je čovjek klao i krvario. Bilo je to ime Vladimira Ilijića Lenjina.

Vladimir Ilijić Lenjin javio se u evropskoj drami kao pojava Fortinbrasa i Richmonda u Shakespeareovim dramama, i tko nema mozga ni sposobnosti da tu junačku figuru zamisli na krvavoj pozadini klaonice evropske kao stjegonošu osvetnika, taj nije doživio ovo naše vrijeme i nikada ga ne će shvatiti. Tko nema fantazije da lenjinsku pojavu osjeti i pojmi kao simbol odmazde, taj nema fantazije da shvati u čemu leži zapravo smisao evropske drame, ako ta drama uopće ima svoj dublji smisao.

Tko nije za onih beznadnih kronšadt-skih dana, kada je klanje trajalo već treću godinu, osjetio zanosnu dinamiku toga događaja, kada je Lenjin prvi puta izbacio svoje parole, tko nije čitavim svojim tijelom spoznao, da se ovdje prvi put u historiji čovječanstva radi o konačnoj Cvjetnici i o simboličnome trijumfu čovjeka, koji nosi u ruci maslinovu granu, tko nije osjetio potrebu da svoje ruho prostre na trijumfalnome pohodu te pojave, da se pokloni i poviče Slava, taj prostornost toga imena i značenje njegovo ne će osjetiti nikada, jer je gluh i slijep za značenje naših, evropskih tužnih i krvavih dana.

Lenjinovo ime značilo je godine sedamnaeste signal svjetionika nad brodolomom

međunarodne civilizacije, i od onda pa do dana današnjega nije prošao ni jedan jedini dan, da morzeovi strojevi na svim telegrafskim linijama svijeta nisu otkucavali ime toga svjetionika, i nije prošao ni jedan jedini dan da ti telegrafi nisu o njemu javljali po koju laž i podlost i izmišljotinu.

Sve tamne sile ovoga svijeta, sve banke, sve burze, svi kapitali, svi trustovi i karteli mobilizirali su protiv toga imena štampu, i rotacione strojeve, i hektolitre slagarskoga crnila, i plaćena pera, i kratkovidnu tradiciju, i mamutsku glupost, i interese, i tankove, i generale, i topove, te od umorstva i paleža do razvratnog ludila i pohotnog krvoprolića nema ni jedne grozote i bolesne nakeze kojom nisu nastojali da to ime zaprljaju,

osramote i zatru. Pa ipak, eto danas, nakon dugih šest godina te teške i krvave borbe (spram koje renesansne kondotjerske vojne izgledaju operetne isto kao i evropski ratovi od tridesetgodišnjeg do Bonaparta i Bismarcka), to se ime uzdiže nad Evropom kao sunčana ploča, krvava još i mutna od tmine i magle u praskozorju, ali nesuzdrživo gigantski raste, kao jutarnja svjetlost iz minute u minutu.

Bezimeni milijuni robova i patnika, od evropskog civiliziranog radnika (čije se robovanje zove prodavanje radne snage), pa do kolonijalnog crnca koji robuje i danas još bez te dekorativne formalnosti, ti milijuni prostog i neukog svijeta osjetili su nagonom izbijene i upregnute životinje da se trгла

jedna ruka da razbije hiljadugodišnji jaram,
i od crnačkih kolonija na Kongu do Arkove
tvornice likera u Vlačkoj ulici ustalasao se
šapat pun mesijanskog ufanja i nade.

Zapisao je nedavno jedan putnik što se
vratio iz Španije, da je u Escorialu, u grobni-
ci španjolskih kraljeva, gdje pod monumen-
talnim brončanim pločama leže španjolski
vladari i infanti od Karla Petoga do don Ju-
ana Austrijskoga, našao nad kraljevskim
grobom kredom ispisano Lenjinovo ime:
Viva Lenin! To Lenjinovo ime, ispisano nad
grobnicom španjolskih kraljeva u Escorialu,
jasno govori to isto što možemo da čitamo i
po crkvenim zidovima našega grada ili što
čujemo da se to ime zarezuje u kamenje egi-
patskih piramida i u koru drveća u indijskoj

džungli; to znači da je Lenjinovo ime postalo elementom, koji će nadživjeti sve one sile koje su htjele da ga zatru i pogase. Lenjinovo ime rodilo se kao talas vihora u orlujskom šumu olujine, a kod takvih imena lični i subjektivni život znači neznatnu epizodu što se izgubila u simboličnome sklopu zbivanja, kao što se i kapljice kiše gube i nestaju, a duga svejedno stoji razapeta preko čitavoga nebe i gori u sedam boja.

Po svome ličnom životu Lenjin nije bio sretan.

Tom najvećem konstrukteru tipa Petra Velikog ili Bonaparta (koje li bijedne usporedbe), nije bilo suđeno da sagradi kupolu nad svojom koncepcijom. Četrdeset i osam

godina cromwellovski je čisto čekao na svoju misiju, da bi poslije revolucionarne groznice od aprila do oktobra godine sedamnaeste postao oklopom, o koji se razbilo dvadeset i šest ratova, da mu taj pobjednički pancir probije kugla jedne nesretne djevojke i da se bolujući od te više nikada nezacijeljene rane sruši na gumijom obloženu dvokolicu, sarkastičnog, demonskog, strindbergovskog priviđenja.

I baš zato, jer smo već više od čitave godine svaki drugi dan čuli kako umire, i jer su nam bankarske i banditske međunarodne brzojavne agencije do sada barem već pedeset puta zlobno javile da je već umro, i jer smo ga po fotografijama viđali bolesnog, ispijenog i umornog, ta vijest o njegovoj

smrti nije bila od neposrednoga dojma. Ta njegova smrt nije imala u sebi katastrofalnosti lomljave jednog miniranog kamenoloma, ona se javila sordinantno, kao pukla žica na glazbalu. Lenjin je živio siromašno i skromno kao sluga, a umro tiho kao patnik. Njegov tjelesni lik potonuo je pred nama kao lađa za koju smo znali da je havarirana, te taj brodolom djeluje na nas više kao logična posljedica dugotrajnog stradavanja nego katastrofa!

Beethoven, koji je bio poznatim poklonikom Bonaparta, pobjesnio je čuvši za Bonapartovo krunisanje za cara francuskog i u srdžbi razderao je svoju posvetu Simfonije Heroike Bonapartu, te je Heroiku posvetio u slavu uspomene jednog velikog čovjeka,

genijalno uzvišen nad smrću te svoje velike, jakobinske iluzije.

Beethoven, koji bude pisao Heroiku Evropske Revolucije, ne će trebati da briše posvete Lenjinu. Intelektualni radnik i ideolog Lenjin stoji čist sa svojih dvadeset knjiga pred historijom, svijestan da svoj talenat nije jalovo ukopao u zemlju, niti ga je krivo plasirao. Genijalni borac i konstruktor Lenjin mirne savjesti može da kaže za sebe, da je on poslije Arhimeda prvi koji se je usudio da podigne kuglu zemaljsku. Kao čovjek, Lenjin je opisao tipičnu tragičnu prometejsku liniju stradalnika vjetronoše, koga su bogovi pribili o pećinu i zapovjedili jestrebovima da mu kljuju jetra.

I kao ideolog i kao konstrukter i kao čovjek Lenjin je svijetla pojava našega vremena: junak koji je pokazao kako bi trebalo živjeti u kaosu i razvratu, kada se na svakome koraku zapaža kako se stare forme lome pod težinom novih problema, i kako su svi klišeji suviše nedostatni da bi odgovarali likvidnosti i ritmu zbivanja.

Kao ideolog on je točno osjetio kako marksistička formula jednog londonsko-manchesterskog procesa u evropskoj tekstilnoj fabrici znači tek prvi osmerokut u mreži dijagnoze i marksističkog shvaćanja, i njegova velika zasluga unutar marksizma jest to, da je svojom prirođenom violentnošću spriječio da se marksistička formula ne izrodi u formulu i okaminu reformizma. I

kao što doratna kapitalistička faza nosi u historiji Marxovo ime, tako je sigurno da će sve ovo što se dogodilo od četrnaeste ovamo biti označeno Lenjinovim imenom: Marksizam raste u Lenjinizam.

On je čovjek koji je gledao na globus iz perspektive tridesetoga stoljeća. Iz jedne sigurne, stvarne i nepokolebljive retrospektive iz tridesetoga stoljeća, on je iz te utopijske daljine gledao događaje precizno i jasno, i samo tako se može objasniti to, da je kao vepar bijesno napadao čitav taj teorijski, jednoplošni, apstraktno formulirani reformizam, i njegove nade, parole i iluzije u vrijeme, kada je to i takvo gledanje izgledalo manijakalno i pretjerano. Ta retrospektiva iz tridesetoga stoljeća unatrag davala

mu je snagu da ne klone za teških i kritičnih dana četrnaeste i petnaeste, kada je kao luđak u svojoj züriškoj sobi u Spiegelgasse broj 12 propovijedao događaje u koje onda nije nitko vjerovao. Iz te svoje malene drugospratne sobice, što ju je bio iznajmio kod postolara Kamerera, on se je bakunjinovski osamljen zaputio na slavan pobjedonosni pohod od Kronstadta i Sankt Petersburga do Moskve i Vladivostoka, da od Hongkonga do Paname i Madagaskara u mase nesretnih robova ulije nove nade i da nasred široke ruske zemlje iskopa prvi i solidni temelj Kozmopolisa. Pa kada Čovječanstvo ne bude takva gnjila i razdrta rana kao što je danas, i kada Ruska Republika ne bude jedina lađa što plovi smjerom Kozmopolisa,

nego kad tim smjerom budu plovile čitave flote naroda i klasa, sigurno je da će na drugoj obali Vladimir Ilijić Lenjin, ta gigantska statua i svjetionik, pozdravljati lađe na ulazu u luku, kao spomenik na onoga čovjeka koji se je prvi iskrcao na drugoj obali.

Izvor: Miroslav Krleža, *Knjiga studija i putopisa*,
Biblioteka nezavisnih pisaca, Zagreb, 1939, str. 35-43
(prvi put objavljeno u časopisu *Književna republika*,
god. II, broj 2, od 1. II 1924.)

Elektronsko izdanje:

Crvena inicijativa

Beograd

2014